

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ; ПСИХОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

УДК 364.62:159.922.8-056.49:004.738.5

DOI <https://doi.org/10.32840/2663-6026.2020.2.14>

А. О. Лісневська

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри загальної, вікової та соціальної психології імені М. А. Скока
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ СХИЛЬНИХ ДО ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНОСТІ ОСІБ РАНЬОГО ЮНАЦЬКОГО ВІКУ

Стаття присвячена проблемі соціального функціонування осіб раннього юнацького віку. Мета статті – розкрити особливості ресурсу соціальної підтримки схильних до інтернет-залежності осіб раннього юнацького віку в контексті їхніх уявлень про світ і себе у світі. Було використано такі методи, як Тест К. Янг'я на інтернет-залежність, Шкалу базисних переконань особистості і Репертуарний тест ситуаційних можливостей Дж. Келлі. Стимульний матеріал Тесту Дж. Келлі було модифіковано відповідно до вікових особливостей і соціальних умов життя старшокласника. Цей Тест дає змогу розкрити ресурс соціальної підтримки старшокласника через визначення того, в яких складних життєвих ситуаціях і до кого зі свого соціального оточення він звертається за допомогою. Отримані результати свідчать про те, що схильні до інтернет-залежності особи раннього юнацького віку мають когнітивну модель світу, відповідно до якої світ – небезпечний, ворожий, а власне «Я» – неповноцінне, некомпетентне. Такі уявлення про світ і про себе у світі мали б орієнтувати особистість обмежувати контакти з навколишньою дійсністю. Проте було виявлено, що схильні до інтернет-залежності особи раннього юнацького віку більш активно звертаються за допомогою до свого соціального оточення під час виникнення складних життєвих ситуацій, ніж їхні не схильні до інтернет-залежності однолітки. Також вони частіше покладаються на самих себе як на джерело соціальної підтримки. На нашу думку, це зумовлено не стільки тим, що вони мають ширше коло контактів, скільки тим, що їм важче визначитися, хто саме з їхнього оточення і в якій складній життєвій ситуації здатен надати їм необхідну допомогу. Звідси й орієнтація на власні сили під час розв'язання складних життєвих ситуацій. Основні висновки дослідження полягають у тому, що схильність до інтернет-залежності в ранньому юнацькому віці є пов'язаною зі специфічними уявленнями про світ і про себе у світі та з недостатньою розвитістю соціальних навичок, які ускладнюють отримання необхідної соціальної підтримки.

Ключові слова: старшокласники, адикція, базисні переконання особистості, спілкування, між-особистісні стосунки, пошук допомоги.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток всесвітньої мережі Інтернет, особливо в ХХІ ст., призвів до значних змін у способі життя людей. Зміни торкнулися організації побуту, трудової зайнятості, проведення дозвілля. Але не менш потужно вони позначилися на розширенні засобів задоволення потреб. Люди отримали можливість швидко отримувати те, на що раніше їм доводилося витратити значно більше зусиль. І якщо дорослі мають певні ресурси для збереження своєї автономності під час користування Інтернетом, то дітям і молоді значно важче утриматися від занурення в ті можливості, які він пропонує. Одним із негативних наслідків неконтрольованого використання Інтернету може стати інтернет-залежність, яка порушує функціонування людини в соціумі і призводить до руйнування соціальних зв'язків із середовищем.

Поширеною є думка, що особливо небезпечним для формування інтернет-залежності є ранній юнацький вік (16–17 років), оскільки саме в цей період оформлюється характер стосунків особистості з оточенням і загострюються невирішені проблеми, пов'язані зі спілкуванням. У цей час залишається актуальним спілкування з однолітками, хоча саме спілкування набуває вибіркового характеру. Від задоволеності міжособистісними стосунками залежить розвиток особистості та остаточний вибір сфери інтересів [1, с. 47; 2, с. 37]. Отже, соціальне функціонування особистості в ранньому юнацькому віці є вирішальним як для формування інтернет-залежності, так і для пошуку засобів її попередження і подолання.

В останні десятиліття інтернет-залежність активно вивчається в зарубіжній і вітчизняній психології. Останнім часом значної популярності

набула компенсаційна теорія, розроблена в Китаї, яка пропонує своє пояснення розвитку інтернет-залежності в підлітковому та юнацькому віці [2, с. 36]. Відповідно до цієї теорії, інтернет-залежність виникає в підлітків і юнаків як спроба компенсувати ті проблеми, які вони мають у реальному житті. А оскільки більшість їхніх проблем зумовлена незадоволеністю спілкуванням і стосунками, у центрі уваги дослідників опиняється саме соціальне функціонування підлітків та юнаків.

Було описано особистісні характеристики інтернет-залежних підлітків і юнаків, які визначають характер їхнього спілкування та стосунків. Встановлено, що ці особи інтровертовані, сором'язливі, тривожні, частіше страждають від самотності та депресивних переживань, мають низьку самооцінку, схильні уникати проблем і відповідальності [1, с. 47; 3, с. 100–102; 2, с. 37]. Також такі особи вирізняються не досить розвиненими комунікативними навичками, які утруднюють їхні соціальні контакти. Виявлено, що їм важко адаптуватися до нових соціальних умов, легко розпочинати, а потім невимушено вести бесіду, вибудовувати стратегію взаємодії, яка дала б їм змогу досягати бажаних цілей. Вони піддатливі до впливів ззовні, їм важко відмовляти та відстоювати свою позицію [1, с. 47]. Водночас такі особи відчайдушно потребують підтримки, схвалення, розуміння, прагнуть посісти лідерські позиції серед однолітків, проте через те, що вони обирають деструктивні стилі міжособистісної взаємодії, їхні соціальні потреби часто залишаються фрустрованими [3, с. 102; 4, с. 7–8]. Також ці особи страждають від недостатньої соціальної підтримки, що лише загострює в них депресивні переживання [5, с. 110]. Цілком закономірно, що такі підлітки і юнаки прагнутимуть компенсувати свої невдачі в інтернет-просторі, який стає для них ефективним засобом самореалізації та емоційно-психічної регуляції.

Отже, ціла низка аспектів соціального функціонування інтернет-залежних осіб раннього юнацького віку (особистісні характеристики, комунікативні навички, стилі побудови міжособистісних стосунків) є досить вивченою. Проте бракує досліджень, які б розкривали сферу соціальної підтримки таких осіб, що відображає безпосередній психологічний зв'язок цих осіб зі своїм оточенням.

Мета статті – розкрити особливості ресурсу соціальної підтримки схильних до інтернет-залежності осіб раннього юнацького віку в контексті їхніх уявлень про світ і себе у світі.

Виклад основного матеріалу. Планування емпіричного дослідження було здійснено відповідно до компенсаційної теорії інтернет-залежності. У дослідженні взяли участь 110 осіб раннього юнацького віку (учні 10-х і 11-х класів ЗНЗ № 33 м. Чернігова), з них – 45 хлопців і 65 дівчат.

Вік учасників – 16–17 років. Для визначення схильності старшокласників до інтернет-залежності було застосовано Тест К. Янг'а на інтернет-залежність (адаптація В. Лоскутової). Для розкриття їхніх глибинних уявлень про світ і про себе у світі була використана методика «Шкала базисних переконань особистості» (адаптація М. Падун і А. Котельникової), для встановлення їхнього ресурсу соціальної підтримки – Репертуарний тест ситуаційних можливостей Дж. Келлі. Стимульний матеріал цього тесту було модифіковано відповідно до вікових особливостей і соціальних умов життя старшокласника. Використаний варіант тесту містить список із 25 складних життєвих ситуацій, в які може потрапити будь-яка людина, і список репертуарних ролей, що являє собою перелік осіб, до яких можна звернутися за допомогою в цих складних життєвих ситуаціях. Загалом у список було включено 16 персонажів, зокрема і «Я сам». Спочатку досліджувані мали співвіднести пропоновані репертуарні ролі з конкретними людьми зі свого соціального оточення. Потім їм необхідно було ознайомитися з пропонованими складними життєвими ситуаціями, згадати, чи траплялося щось подібне в їхньому житті, і відмітити тих людей зі свого оточення (або й самих себе), до яких вони реально зверталися за допомогою. Обробка даних була здійснена за допомогою пакету SPSS for Windows 17.0.

Було встановлено, що лише незначна кількість опитаних осіб раннього юнацького віку (21,8 %) є схильною до інтернет-залежності. Усі інші старшокласники (78,2 %) не виявили ознак, які вказували б на їхнє надмірне захоплення Інтернетом. На нашу думку, отриманий результат можна пояснити як певним рівнем сформованості медіакультури в осіб раннього юнацького віку (оскільки мало ймовірно, що сучасні старшокласники вкрай рідко користуються Інтернетом), так і їхнім прагненням давати соціально бажані відповіді під час заповнення опитувальника (оскільки використана нами методика дає змогу скласти враження про те, що вона вимірює). Але через те, що неможливо додатково перевірити, наскільки отриманий результат є достовірним, надалі ми спиратимуся на те, що лише п'ята частина старшокласників має схильність до інтернет-залежності, а решта – ні, для того щоб розкрити властиві їм базисні переконання особистості та особливості ресурсу соціальної підтримки.

Оскільки саме базисні переконання визначають уявлення людини про світ і саму себе в цьому світі, було вирішено найперше розкрити зв'язок між схильністю осіб раннього юнацького віку до інтернет-залежності та їхніми базисними переконаннями особистості. Результати кореляційного аналізу відповідних показників наведено в табл. 1.

Таблиця 1
Кореляційні зв'язки між показниками схильності старшокласників до інтернет-залежності та базисними переконаннями їхньої особистості

Базисні переконання особистості	Кореляційний зв'язок із показником схильності до інтернет-залежності
Доброчливість	-,354**
Справедливість	-,053
Образ Я	-,291*
Удача	-,283*
Переконаність про контроль	-,263*

** – рівень значущості 0,01, * – рівень значущості 0,05

Проведений кореляційний аналіз даних показав статистично достовірні негативні кореляційні зв'язки між показниками схильності осіб раннього юнацького віку до інтернет-залежності та майже всіма базисними переконаннями особистості. Встановлено, що тільки базисне переконання «Справедливість» є нейтральним щодо збільшення ймовірності розвитку в старшокласників схильності до інтернет-залежності. Отже, можна стверджувати, що в осіб раннього юнацького віку надмірне захоплення Інтернетом пов'язане з переконанням, що не варто особливо довіряти ані світові, ані оточуючим людям, оскільки це може виявитися небезпечним і мати негативні наслідки. Світ для таких старшокласників постає як місце, де тісно переплітаються добро і зло, або де зло навіть переважає добро. Ті ж самі переко-

нання виявляються і під час оцінки інших людей. Оточуючі люди сприймаються як особи, з якими варто вибудовувати стосунки обережно, оскільки не всі з них насправді щирі, добрі й варті довіри. Отже, можна припустити, що для схильних до інтернет-залежності старшокласників характерні порушення базової довіри до світу через ті або інші причини.

Крім того, в осіб раннього юнацького віку, схильних до інтернет-залежності, було виявлено цілий комплекс специфічних уявлень про самих себе, які відображають переживання ними своєї неповноцінності у навколишньому світі. Зокрема, такі старшокласники не впевнені, що вони – хороші люди, варті довіри й любові. Переживання ними своєї неповноцінності виявляється у трьох різних аспектах уявлень про власне «Я»: по-перше, це сумніви щодо цінності свого «Я» (самоцінність); по-друге, це сумніви щодо своєї здатності отримувати бажане за сприятливого збігу обставин (удачливість); і по-третє, це сумніви щодо своєї здатності визначати й контролювати події у власному житті (переконаність про контроль). Отже, як бачимо, є певна узгодженість у змісті базисних переконань осіб раннього юнацького віку, схильних до інтернет-залежності: насторожене, навіть вороже ставлення до світу поєднується в них із переживанням низької значущості власного «Я» та невпевненістю у своїй компетентності. Як наслідок, такі старшокласники розглядають світ як місце, сповнене життєвих труднощів і негараздів, що підвищує для них привабливість

Таблиця 2
Частота звернень по допомогу у разі виникнення складних життєвих ситуацій у старшокласників із різною схильністю до інтернет-залежності

Ситуації («Неприємності, пов'язані з...»)	Старшокласники, не схильні до інтернет-залежності	Старшокласники, схильні до інтернет-залежності	Ситуації («Неприємності, пов'язані з...»)	Старшокласники, не схильні до інтернет-залежності	Старшокласники, схильні до інтернет-залежності
Фінанси	2,8	3,0	Суїцидальні думки	0,7	1,3
Друзі	2,3	3,8	Нерозуміння	3,0	4,2
Поліція	0,4	0,3	Лінощі	2,4	4,3
Ревнощі	1,4	3,1	Боягузтво	1,9	2,5
Батьки	1,9	2,6	Дурість	2,4	3,3
Брати і сестри	1,5	2,7	Нанесення комусь образи	1,8	4,0
Самотність	2,2	4,5	Почуття провини	2,3	3,8
Гнів	2,3	3,7	Збентеженість	2,0	3,0
Страх смерті	0,4	2,3	Невдача	3,2	3,7
Сором	2,2	3,7	Протилеж-на стать	2,0	3,6
Переслідування	0,5	2,0	Пасивність	1,6	1,7
Протидія	0,8	2,0	Потреба в допомозі	4,7	4,7
Хвороба	2,6	3,5			

інтернет-середовища, яке надає принципово інші можливості для самопрезентації та соціальної взаємодії.

А тепер розглянемо, як часто старшокласники звертаються по допомогу до свого соціального оточення у разі виникнення складних життєвих ситуацій. Середні значення відповідних показників за двома групами респондентів – не схильних і схильних до інтернет-залежності – наведено в табл. 2.

Як бачимо з наведених даних, старшокласники, схильні до інтернет-залежності, більш активно звертаються по допомогу до свого соціального оточення, ніж їхні однолітки, не схильні до інтернет-залежності. Отриманий факт є дещо парадоксальним, оскільки, як уже було зазначено, інтернет-адикт описується як особа замкнута, котра страждає від самотності та нестачі взаєморозуміння з оточуючими людьми. Вона потребує щирого спілкування, але не виявляє достатньої сміливості й рішучості для встановлення близьких стосунків у реальному світі [3, с. 102]. Цьому описові інтернет-адикта певною мірою відповідають виявлені нами особливості базисних переконань особистості старшокласників, схильних до інтернет-залежності.

Отже, ми ставимо під сумнів те, що особи юнацького віку, схильні до інтернет-залежності, мають більш широку мережу соціальної підтримки, ніж їхні однолітки, не схильні до інтернет-залежності. Навряд чи можна уявити собі, що особа, котра має насторожене, а то й вороже ставлення до оточуючих людей, змогла б сформулювати міцні й ефективні соціальні зв'язки, що ґрунтуються на відкритості, щирості та обопільній довірі. Ми вважаємо більш доречним припущення, що більш часті соціальні контакти схильних до інтернет-залежності старшокласників зумовлюються не стільки тим, що вони мають ширше коло спілкування, скільки тим, що їм важче визначитися, хто саме з їхнього

оточення і в якій складній життєвій ситуації здатен надати необхідну допомогу. Отже, більш часті звернення по допомогу до свого соціального оточення свідчать радше про деяку хаотичність пошуків соціальної підтримки особами юнацького віку, котрі схильні до інтернет-залежності.

Порівняння частоти звернень по допомогу у разі виникнення складних життєвих ситуацій старшокласників із різною схильністю до інтернет-залежності на основі U-критерію Манна-Вітні дало змогу виявити статистично значущі відмінності за такими ситуаціями, як «друзі» (на рівні значущості $p \leq 0,05$), «ревнощі» ($p \leq 0,01$), «самотність» ($p \leq 0,05$), «страх смерті» ($p \leq 0,05$), «сором» ($p \leq 0,05$), «переслідування» ($p \leq 0,05$), «хвороба» ($p \leq 0,05$), «лінощі» ($p \leq 0,01$), «нанесення комусь образи» ($p \leq 0,05$), «протилежа статя» ($p \leq 0,05$).

Отже, як бачимо, схильні до інтернет-залежності старшокласники частіше звертаються по допомогу до свого соціального оточення тоді, коли стикаються з нерозумінням, неприйняттям, нехтуванням із боку однолітків (друзів та осіб протилежної статі). Вони частіше шукають підтримки, коли переживають сумніви у вірності й відданості тих, хто є для них об'єктом любові й прив'язаності (ревнощі), коли відчувають збентеження та розгубленість через те, що вони, можливо, зробили щось неправильно, і це може викликати осуд їхніх дій (сором), коли зазнають утисків із боку тих, хто їм не симпатизує (переслідування). Також вони частіше шукають допомоги, коли стикаються з екзистенційними переживаннями (самотність, страх смерті) і коли почуваються не досить ефективними через свій хворобливий стан або відсутність бажання щось робити (хвороба, лінощі). Це дає змогу припустити, що саме сфера міжособистісних стосунків, передусім з однолітками, є тією проблемною зоною, де в осіб раннього

Таблиця 3

Частота звернень по допомогу до представників соціального оточення у старшокласників із різною схильністю до інтернет-залежності

Представники соціального оточення	Старшокласники, не схильні до інтернет-залежності	Старшокласники, схильні до інтернет-залежності	Представники соціального оточення	Старшокласники, не схильні до інтернет-залежності	Старшокласники, схильні до інтернет-залежності
Друг	7,7	11,3	Користувач соціальних мереж	1,4	4,3
Батько	4,9	7,3	Родич	2,6	4,7
Мати	7,9	11,3	Сусід	0,5	1,3
Сестра	2,7	4,5	Приятель	3,0	2,9
Брат	2,3	5,7	Довірена особа	1,9	3,7
Вчитель	0,8	0,9	Консультант	0,4	0,7
Класний керівник	1,0	1,5	Учасник форуму в Інтернеті	0,4	2,5
Однокласник	2,1	2,8	Я сам	9,4	12,2

юнацького віку зароджується почуття власної неповноцінності й де складаються уявлення про світ як про місце непривабливе, недружелюбне, навіть вороже, що може спонукати їх шукати кращі альтернативи в мережі Інтернет.

Тепер проаналізуємо, до кого із представників свого соціального оточення частіше звертаються по допомогу старшокласники у разі виникнення складних життєвих ситуацій. Середні значення відповідних показників за двома групами респондентів – схильних і не схильних до інтернет-залежності – наведено в табл. 3.

Отримані результати свідчать про те, що найчастіше особи юнацького віку, незалежно від схильності до інтернет-залежності, шукають допомоги серед близьких людей (друг, батьки). Украв рідко вони звертаються по допомогу до осіб, з якими їх пов'язують формальні рольові стосунки (вчителі в школі, консультанти, сусіди). Нарешті, цілком закономірною є ситуація, яка склалася з даними, що якщо старшокласники, схильні до інтернет-залежності, частіше звертаються по допомогу до свого соціального оточення, то кількість контактів з оточуючими людьми також буде в них вищою, ніж у старшокласників, не схильних до інтернет-залежності.

Порівняння частоти звернень до представників соціального оточення старшокласників із різною схильністю до інтернет-залежності на основі U-критерію Манна-Вітні дало змогу виявити статистично значущі відмінності щодо таких персонажів, як «друг» ($p \leq 0,05$), «брат» ($p \leq 0,05$) і «Я сам» ($p \leq 0,05$). Отже, як бачимо, схильні до інтернет-залежності старшокласники частіше покладаються на допомогу осіб, з якими їх пов'язують тісні дружні або родинні стосунки і які належать до того ж покоління, що й вони самі, ніж їхні не схильні до інтернет-залежності однолітки. Також у разі виникнення складних життєвих ситуацій вони частіше спираються на самих себе. На нашу думку, це можна пояснити їхнім прагненням підтримувати контакти зі своїм соціальним оточенням під час зростальної тенденції відмежування від нього.

Висновки. У результаті проведеного емпіричного дослідження було встановлено, що схильні до інтернет-залежності особи раннього юнацького віку мають характерні особливості в базисних переконаннях особистості. У їхній когнітивній моделі світу навколишній світ постає як менш привабливий, але більш небезпечний і ворожий, а власне «Я» – як більш незначуще, неповноцінне, некомпетентне, ніж у їхніх не схильних до інтернет-залежності однолітків. Зокрема, такі уявлення про навколишній світ поширюються й на оточуючих людей, які сприймаються як особи не досить добрі, щирі і варті довіри. Водночас було розкрито деякі особливості соціальної підтримки

осіб раннього юнацького віку, схильних до інтернет-залежності. Зокрема, було встановлено, що, порівняно з їхніми не схильними до інтернет-залежності однолітками, ці старшокласники більш активно звертаються за соціальною підтримкою до оточуючих людей. Крім того, вони активніше шукають соціальної підтримки тоді, коли стикаються з погіршенням стосунків з однолітками, загостренням екзистенційних переживань або переживань, пов'язаних із власною ефективністю. Також вони частіше покладаються на самих себе під час розв'язання складних життєвих ситуацій, а якщо звертаються до оточуючих по допомогу, то віддають перевагу передусім одноліткам, з якими їх пов'язують дружні або родинні зв'язки. Оскільки емпіричних даних виявилось не досить, для того щоб розкрити всі аспекти соціальної підтримки схильних до Інтернет-залежності осіб раннього юнацького віку, перспективою подальших досліджень може стати вивчення активності цих осіб в Інтернет-просторі, яка спрямована на пошук засобів задоволення їхньої потреби в соціальній підтримці. Адже надмірна зацікавленість цих осіб Інтернетом свідчить, найімовірніше, про не досить розвинені соціальні навички: попри велику кількість контактів із соціальним оточенням, ці особи так і не можуть отримати той обсяг соціальної підтримки, якого потребують.

Література:

1. Бергис Т.А., Азизова Л.Р. Взаимосвязь интернет-зависимого поведения и особенностей межличностного общения личности раннего юношеского возраста. *Азимут научных исследований: Педагогика и психология*. 2015. № 1 (10). С. 46–49.
2. Колесников В.Н., Мельник Ю.И., Теплова Л.И. Интернет-активность и проблемное использование Интернета в юношеском возрасте. *Национальный психологический журнал*. 2019. № 1 (33). С. 34–46.
3. Егоров Ф.Ю. Нехимические зависимости. Санкт-Петербург, 2007. 190 с.
4. Коваль Т.В. Особенности межличностных взаимодействий у подростков, склонных и не склонных к развитию компьютерной зависимости. *Электронный журнал «Психологическая наука и образование»*. 2012. № 4. С. 1–11. URL: https://psyjournals.ru/files/57080/psyedu_ru_2012_4_Koval.pdf (дата звернення: 27.02.2020).
5. Wu X.-Sh., Zhang Zh.-H., Zhao F. Prevalence of Internet addiction and its association with social support and other related factors among adolescents in China. *Journal of adolescence*. 2016. Vol. 52. P. 103–111. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S014019711630077X?via%3Dihub> (дата звернення: 27.02.2020).

Lisnevskaya A. O. Peculiarities social support for early adolescent internet addicts

The article is devoted to the problem of social functioning of individuals in early adolescent. Purpose of the article is to reveal the peculiarities of the social support resource for early adolescent Internet addicts in the context of their perceptions of the world and themselves in the world. Methods such as the K. Young's Internet Addiction Test, the Basic Personality Belief Scale, and J. Kelly's Role Construct Repertory Test have been used. The stimulating material of the J. Kelly's Test has been modified to fit the age and social conditions of a high school senior student. This Test allows revealing a senior student's social support resource by identifying those difficult life situations in which he or she is seeking help and those people from their social environment who he or she is asking for help. The results indicate that early adolescents with Internet addiction have a cognitive model of the world, according to which the world is dangerous and hostile, and the "Self" is incomplete and incompetent. Such perceptions of the world and of themselves in the world should orient the individual to limit contacts with the surrounding reality. However, it has been found that early adolescent Internet addicts are more active in seeking help with their social environment in difficult life situations than their non-Internet addicted peers. They also tend to rely more on themselves as a source of social support. In our opinion, this is due not so much to the fact that they have a wider range of contacts, but to the fact that it is more difficult for them to determine who from their environment and in what difficult life situation is able to give them the help they need. As a result, there is the focus on self-reliance in solving difficult life situations. The main conclusions of the study are that the addiction to the Internet in early adolescence is concerned with the specific perceptions of the world and of oneself in the world and the lack of social skills, which makes it difficult to obtain the necessary social support.

Key words: senior students, addiction, basic personality beliefs, communication, interpersonal relationships, search for help.